

Uzaktan eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi

Burak YILMAZSOY^a

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN^b

^a Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi ABD, Afyonkarahisar

^b Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, Afyonkarahisar

Özet

Bu araştırmada, uzaktan eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın katılımcılarını Afyon Kocatepe Üniversitesi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesinde uzaktan eğitim ile öğrenim gören toplam 139 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Young (1998) tarafından geliştirilen, Bayraktar (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan "İnternet Bağımlılığı Ölçeği" ve katılımcıların kişisel özelliklerini belirlemek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre, kişisel bilgisayara sahip olmayan öğrenciler, kişisel bilgisayara sahip olan öğrencilere göre, sürekli internet erişimine sahip olan öğrenciler, sürekli internet erişimime sahip olmayan öğrencilere göre internet bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak bu farklılaşma anlamlı düzeyde değildir. Öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerinin günlük internet kullanım süresine göre anlamlı derecede farklılaştığı, internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığı düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: İnternet bağımlılığı, uzaktan eğitim, problemlerli internet kullanımı, e-öğrenme.

Abstract

In this research, it is aimed to examine the internet addiction levels of distance education students in terms of different variables. Research is a descriptive study in the screening model. The participants of this study consist of 139 students studying at distance education at Afyon Kocatepe University, Muğla Sıtkı Koçman University, Anadolu University, Gazi University, Suleyman Demirel University and Istanbul University. The "Internet Addiction Scale" developed by Young (1998) and adapted to Turkish by Bayraktar (2001) and "Personal Information Form" were used as data collection tools to determine the personal characteristics of the participants. According to the results of the research; boys in comparison with girls, students who do not have a personal computer in comparison with students who have a personal computer, students with continuous internet access have higher internet addiction levels than students who do not have continuous internet access. However, this variation is not significant. The level of internet dependency of students is significantly different from the period of daily use of internet, and as the duration of internet usage increases, the level of internet dependency increases.

Keywords: Internet addiction, distance education, problematic internet usage, e-learning.

Kaynak Gösterme

Yılmazsoy, B. ve Kahraman, M. (2017). Uzaktan eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *AUAd*, 3(4), 9-29.

Giriş

İnternet kullanımı ve yaygınlığı teknolojideki gelişmelere eşlenik olarak artmıştır. İnternetin ilk olarak kullanım amacı bilgi arayışını, kişiler arası iletişimi ve ticari işlemleri kolaylaştırmak olsa da internet, artık kimi kullanıcılar için hayatlarının merkezinde ve karşısında direnmenin zorlaşmış olduğu bir ortam halini almıştır (Yılmaz, 2010). İnternetin insanların hayatını belli alanlarda kolaylaştırması internet kullanım oranını da zamanla arttırmıştır. Daha önce elde edilmek istenilen veri ve bilgilere ulaşmak zor ve zaman alıcıyken, internet ile birlikte veri ve bilgiye kısa sürede ve kolay ulaşmak mümkün olmuştur.

‘Sağlıklı internet kullanımı’ düşünsel, davranışsal herhangi bir rahatsızlık duymaksızın, uygun bir zaman diliminde, istedik amaca ulaşmak için internet kullanımıdır (Davis, 2002). İnternet zamanla kullanıcıların yaşantılarını şekillendirmeye ve değiştirmeye başlamıştır. Bazı bireyler internet kullanımını gereksinim duydukları miktarla sınırlarken, bazılarının bu sınırlamayı yapamadığı, iş ve sosyal yaşamlarında aşırı kullanım nedeniyle bazı sorunlar yaşadıkları görülmüştür (Bozkurt, Şahin ve Serdaroğlu, 2016). İnterneti eğlence, sosyal iletişim, eğitim, bilgi alma ve paylaşma amaçlarıyla kullanırken, sağladığı kolaylık ve yapısından dolayı amaç dışı ve uzun süre internet kullanımı durumu zamanla internet bağımlılığı halini alabilmektedir.

İnternet bireylere yeni arkadaşlıklar kurma, eğlence, benlik sunumu, sosyal destek, sosyal olma ve kültürlerarası etkileşimde (Doğan, 2015; Eroğlu ve Peker, 2015; Valkenburg ve Peter, 2007) bulunma gibi faydalarının olduğu gibi birçok olumsuz yönü de bulunmaktadır. Bu olumsuzluklardan en önemlisi gereğinden fazla internet kullanımı ile ilgili problemler internet kullanımıdır (Taylan ve Işık, 2015).

İnternet Bağımlılığı

Alanyazın incelendiğinde internet bağımlılığının farklı tanımları mevcuttur. Bunlar;

- Morahan-Martin ve Schumacher (2000), internetin sık olarak kullanılması ve bu kullanımın kontrollü olmaması, kişinin yaşamına ciddi şekilde zarar vermesi,
- Davis (2001), uyumsuz düşünce ve patolojik davranışları kapsayan psikiyatrik bir vaka,
- Beard ve Wolf (2001), kişinin ev, iş, okul, sosyal hayatında ya da psikolojik yaşantısında sıkıntılara neden olan aşırı kullanım,
- Bayraktar (2001), internetin kompulsif şekilde aşırı kullanımı ve yokluğunda oluşan rahatsızlıklar,

- Yıldız ve Bölükbaş (2005), aşırı internet kullanma isteğinin önüne geçilememesi, bunun haricinde geçirilen vaktin önemsiz olarak görülmesi, internette ayrı kaldığı vakit ise aşırı sınırlı olma ve saldırganlık davranışlarının görülmesi,

- Caplan (2005), sosyal, akademik/mesleki negatif sonuçlar doğuran bilişsel ve davranışsal belirtilerden meydana gelmiş çok boyutlu bir sendrom,

- Young (2007), internet kullanıcısının çevrimiçi zamanını, kontrol kabiliyetini, ilişkisel, mesleki ve sosyal sıkıntıları meydana getirecek derecede etkileyebilen, yeni ve genellikle tanınmamış bir rahatsızlık,

- Zorbaz (2013) ise bireyin kontrol altına alamayacağı derecede interneti yoğun olarak kullanması, bunun sonucu olarak da sorumluluklarını yerine getirememesi ve sosyal ilişkilerinde problem yaşaması olarak tanımlamıştır.

İnternet kullanım problemlerine farklı araştırmacılar tarafından farklı isimlendirmeler yapılmıştır. Bunlar; “internet bağımlılığı” (internet addiction) (Young, 1998), “siber bağımlılık” (cyberspace addiction), “çevrimiçi bağımlılık” (online addiction), “Net bağımlılığı” (Net addiction); “yüksek İnternet bağımlılığı” (high Internet dependency) (Byun vd, 2009); “sosyal ağ bağımlılığı” (social networking addiction) (Kuss & Griffiths, 2011); “patolojik internet kullanımı” (pathological internet use) (Morahan-Martin & Schumacher, 2000); “problemlerli internet kullanımı” (problematic internet use) (Davis, Flett & Besser, 2002; Thatcher & Goolam, 2005) olarak sayılabilir. Bu isimlendirmelerden en sık kullanılanı Young tarafından 1996 yılında ortaya atılan “İnternet bağımlılığı” kavramıdır.

İnternet bağımlılığının belirtisi olarak kişiler farklı davranışlar sergileyebilmektedir. Bu davranışlara göre Young (2007)’in internet bağımlılığı ölçütleri;

1. İnternet ile ilgili aşırı zihinsel uğraş (sürekli olarak interneti düşünme, internette yapılan etkinliklerin hayalini kurma vb.),

2. İstenilen hazzı almak için giderek daha fazla oranda internet kullanma gereksinimi duyma,

3. İnternet kullanımını kontrol etme, azaltma ya da tamamen bırakmaya çalışmada başarısız olma,

4. İnternet kullanımının azaltılma ya da tamamen kesilmesi durumunda huzursuzluk, çökkünlük veya kızgınlık hissedilmesi,

5. Başlangıçta planlanandan süreden daha uzun internet kullanımı gerçekleştirme,

6. Aşırı internet kullanımı nedeniyle aile, okul, iş ve arkadaş çevresiyle sorunlar yaşama, eğitim veya kariyeriyle ilgili fırsatları tehlikeye atma veya kaybetme,

7. Başkalarına (aile, arkadaşlar, terapist vb.) internette kalma süresi ile ilgili yalan söyleme,

8. İnterneti sorunlardan kaçmak veya olumsuz duygulardan (çaresizlik, suçluluk, çökkünlük, kaygı vb.) uzaklaşmak için kullanma olarak belirlemiş ve bu sekiz ölçütten beşinin karşılanmasını internet bağımlılığı tanısı konulabilmesi için yeterli görmüştür.

Belirtilen tanılara eğilimli olan kullanıcıların internet bağımlısı olma durumu yüksektir. Tanılara uyan davranışların artması ve sürekli tekrarlanması internet bağımlılığını arttırmaktadır.

“We Are Social” 2016 “İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcı İstatistikleri” raporuna göre Türkiye’deki nüfus 79.14 milyon, aktif internet kullanıcı sayısının 46.3 milyon olduğu, İnternet kullanıcılarının sayısının nüfusun %58’ini oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine Rapordaki araştırma sonuçlarına göre 2016 Haziran ayı verileri, 2015 Haziran ayındaki verilere göre internet kullanıcı sayısında % 10 artış meydana gelmiştir. 1 yıllık süreçte meydana gelen hızlı artış internet teknolojilerinin gelişmesiyle artmaya devam etmektedir. İnternet kullanımındaki bu hızlı artışla birlikte amaç dışı ve gereğinden fazla internet kullanımı artmakta, kişilerin yapması gereken işlerini aksatmalarına neden olabilmektedir.

Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde; Şahin (2011), haftalık olarak 35 saat ve üzeri internet kullanım süresine sahip olan kullanıcıların internet bağımlılığının durumlarının yüksek olduğu, Üçkardeş (2010) sorunlu internet kullanımı olan öğrencilerin çoğunlukla haftada 40 ve üzerinde internet kullandıklarını, Kaya (2011), öğretmen adaylarının günlük internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin arttığını belirtmişlerdir. Kır ve Sulak (2014)’ın Eğitim Fakültesi öğrencileri üzerine yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%88,7) semptom göstermeyen internet kullanıcıları olduğu görülmüştür. Sınırlı semptom gösterenlerin oranı %10,1 iken patolojik internet kullanıcılarının oranı %1,2 olarak tespit edilmiştir. Aynı ölçek ile Türkiye’de yapılan diğer araştırmalara bakıldığında Bayraktar (2001)’in 12-17 yas aralığındaki ortaokul öğrencilerine yapmış olduğu araştırma sonuçlarının bulguları, Şahin (2011)’in ilköğretim öğrencilerin %84,5i semptom göstermemiş; %14’si sınırlı semptom göstermiş; %1,3 ise internet bağımlısı olarak tespit edildiği görülmektedir. Benzer araştırama sonuçları aynı doğrultuda olduğu söylenebilir.

İnternet bağımlılığı incelendiğinde etken olarak aile ilişkilerinin yüksek oranda etkili olduğu görülmektedir. Young (1997) aile içerisinde gerekli ilgiyi göremeyen, ailede yakınlık ve iletişime açık bir ortama sahip olmayan çocukların internet gibi ortamları kaçış için kullandığı ve bu çocukların böyle araçların olumsuz etkilerine daha fazla maruz kalan kişiler olduğunu ifade etmiştir. Ailelerinden gerekli ilgi ve desteği görmeyen çocukların internet

bağımlısı olma eğilimlerinin yüksek olduğunu gösteren araştırmalarda bunu desteklemektedir (Chen, Li ve Long, 2007; Esen, 2009; Özcan ve Buzlu, 2005). İnternet bağımlılığı konusunda aileler çocuklarını gözlem altına alarak süreci kontrol etmeli (Wang, Bianchi ve Raley, 2005), internet gibi araçların kullanım ve erişimi konusunda çocuklarını yönlendirmeli (Eastin, Greenberg ve Hofschire, 2006) ve sınırlandırılmalıdır. Ergen ve genç bireylerde internetin kötüye kullanılmasına neden olan etkenlerden en önemlisinin ailenin herhangi bir kontrolünün bulunmamasının (Young, 2004), genç bireylerin internetten olumsuz yönde etkilenme riskini daha çok arttırabilecektir (Bölükbaş, 2003).

Globalleşen dünya da gelişen teknolojiye eşlenik olarak internet teknolojileri gelişmiş ve internete ulaşım bu gelişmelerle birlikte oldukça kolaylaşmıştır. Kullanıcıların geneli internete yönelik memnun tavırlarıyla birlikte ebeveynlerin internet bağımlılığı riskinden haberdar olmamalarına yol açmakta (Christakis, 2010), Türkiye’de teknolojiye duyulan hayranlık internet kullanımı konusunda rahat davranılmasına (Döner, 2011) neden olmaktadır.

Araştırmanın Amacı

İlgili araştırma ve istatistiki veriler incelendiğinde Türkiye’de internet bağımlılığının ve kullanımının hızla artması, gençler tarafından internetin yüksek oranda kullanılması, uzaktan eğitim ile öğrenim gören öğrencilerin yüksek oranda bilgisayar ve internet kullanıcısı olması, kullanım sıklıklarının ve internet bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi ve araştırmanın yeni araştırmalara yön vermesi bakımından önemini arttırmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, uzaktan eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerini belirleyerek, farklı değişkenler açısından incelemektir. Amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Uzaktan eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri nedir?
2. Uzaktan eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri;
 - a. Cinsiyetlerine göre,
 - b. Kişisel bilgisayara sahip olma durumuna göre,
 - c. İnternete sahip olma durumuna göre,
 - d. Eğitim gördükleri üniversiteye göre,
 - e. Günlük internet kullanım sürelerine göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Bu bölümde kullanılan araştırma modeline, araştırmanın katılımcılarına, veri toplama aracına ve veri analizine yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Uzaktan Eğitim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelendiği bu çalışma tarama modeline göre tasarlanmış betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri; geçmişte veya halen var olan bir durumu, var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2012).

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Afyon Kocatepe Üniversitesi (Bilgisayar Programcılığı ve İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi ABD Yüksek Lisans), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi (Ekonomi ve Finans Tezsiz Yüksek Lisans, İşletme), Anadolu Üniversitesi (Bilgi Yönetimi), Gazi Üniversitesi (Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Programcılığı), Süleyman Demirel Üniversitesi (Bilgi Yönetimi ve Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik) ve İstanbul Üniversitesinde (Sosyoloji) eğitim gören toplam 139 uzaktan eğitim öğrencisi oluşmaktadır. Öğrencilerin gönüllülük esasları ile doldurduğu ölçek, çevrimiçi ortamda uygulanmıştır. İlgili üniversitelerin uzaktan eğitim ile öğrenim gören öğrencilerine ulaşmak için Facebook gruplarında paylaşım yapılmış ve 15 gün süresince veriler toplanmıştır. Araştırmanın tutarlılığı için farklı üniversitelerde okuyan öğrenciler uygun (elverişli) örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Uygun örnekleme yöntemi bulunan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir olması ve daha kolay uygulama yapılmasından dolayı seçilmiştir.

Çalışmaya katılan üniversite öğrencilerinin cinsiyet, üniversite, kişisel bilgisayara sahip olma durumu, internete sahip olma durumu ve günlük internet kullanım sürelerine göre dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1			
<i>Çalışma Grubunun Değişkenlere Göre Dağılımı</i>			
Değişkenler	Kategoriler	N	%
Cinsiyet	1.Kadın	73	52,5
	2. Erkek	66	47,5
Üniversite	1. Afyon Kocatepe Üniversitesi	23	16,5
	2. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	27	19,4
	3. Anadolu Üniversitesi	20	14,4
	4.Gazi Üniversitesi	28	20,1
	5. Süleyman Demirel Üniversitesi	21	15,1
	6. İstanbul Üniversitesi	20	14,4
Kişisel Bilgisayara Sahip Olma Durumu	1. Var	126	90,6
	2. Yok	13	9,4
İnternete Sahip Olma Durumu	1. Var	136	97,8
	2. Yok	3	2,2
Günlük İnternet Kullanım Süresi	1. Yarım Saat ve Altı	3	2,2
	2. Yarım Saat - 2 Saat	21	15,1
	3. 2 - 4 Saat	60	43,2
	4. 4 Saat ve üstü	55	39,6
Toplam		139	100

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aşamasında “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Uzaktan Eğitim öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini tespit etmek amacıyla Young (1998) tarafından geliştirilen, Bayraktar (2001)’in araştırması kapsamında Ege Üniversitesinde görevli 5 Öğretim Görevlisi tarafından Türkçeye uyarlanmış olan “İnternet Bağımlılığı Ölçeği” kullanılmıştır.

6’lı likert tipinde 20 maddeden oluşan İnternet Bağımlılık Ölçeğindeki her bir soru için katılımcılara 0 (Hiçbir Zaman), 1 (Nadiren), 2 (Arada Sırada), 3 (Çoğunlukla), 4 (Çok Sık), 5 (Devamlı) derecelerinde puan verilir. Anket sonucunda elde edilen minimum puan 0,

maksimum puan 120'dir. Puanların toplanmasıyla 50 puan ve altında alan kullanıcılar "Semptom Göstermeyenler", 50-79 puan aralığındaki kullanıcılar "Sınırlı Semptom Gösterenler", 80 ve üstü puan alanlar ise "Patolojik İnternet Kullanıcısı" olarak sınıflandırılır (Bayraktar, 2001). Ölçeğin güvenirlik çalışmalarında, Alpha değeri .91, Sperman-Brown değeri açısından güvenirliği ise .87 olarak bulunmuştur.

Kişisel Bilgi Formunda; araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, kişisel bilgisayara sahip olma durumu, konaklanan yerde ya da cep telefonunda internete sahip olma durumu, üniversite ve günlük internet kullanım süresi bilgileri elde edilmiştir.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen anket verileri SPSS 20.0 programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde öncelikle dağılımın normalliğini belirlemek amacıyla Kolmogrov-Smirnov testi yapılmıştır. Büyüköztürk (2012), grup büyüklüğünün 50'den fazla olması durumunda puanların normalliğe uygunluğunun Kolmogrov - Smirnov testi ile yapılacağını ifade etmiştir. Yapılan analizler sonucunda verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Bu nedenle verilerin analizinde parametrik testlerden bağımsız gruplar t-testi ve One Way Anova analizleri kullanılmıştır. One Way Anova analizi sonucunda anlamlı farklılığın çıktığı durumlarda grup varyanslarının eşit olmadığı için Tamhane Testi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde toplanan verilerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2		
<i>Öğrencilerin İnternet Bağımlılık Durumuna İlişkin Bulgular</i>		
Durum	f	%
Semptom Göstermeyenler	114	82
Sınırlı Semptom Gösterenler	24	17.3
Patolojik İnternet Kullanıcısı	1	.7
Toplam	139	100

Tablo 2'de öğrencilerin ölçeğin maddelerine vermiş olduğu cevaplardan almış oldukları toplam puana göre bağımlılık durumları üç gruba ayrılmıştır. Birinci grup "Semptom Göstermeyenler", ikinci grup bağımlılık durumuna yakın ve risk altında olanlar "Sınırlı Semptom Gösterenler", üçüncü grup "Patolojik İnternet Kullanıcısı" olarak tanımlanmıştır.

Araştırmaya katılan 139 öğrenciden %82'si (f=114) semptom göstermeyenler, %17.3'ü (f=24) sınırlı semptom gösterenler ve % 0.7'si (f=1) patolojik internet kullanıcısı bulgusuna ulaşılmıştır. Sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin yüksek oranda semptom göstermeyen grubunda yer aldığı ve sınırlı semptom gösterenlerin sayısının yüksek olmadığı görülmektedir.

Tablo 3

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin Dağılımları (t-testi)

Cinsiyet	n	\bar{X}	s.s	s.d	t	p
Kadın	73	36.01	18,15615	137	-.014	.989
Erkek	66	36.05	16,01726			

*p<0,05

Tablo 3'de öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre internet bağımlılığı düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiştir. Öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık (t137= -0.14, p=.989) olmadığı görülmektedir. Farklılık olmasa da erkek öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları (X=36.05), kız öğrencilerden (X=36.01) çok düşük oranda da olsa yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Öğrencilerin Kişisel Bilgisayara Sahip Olma Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin Dağılımları (t-testi)

Kişisel Bilgisayar	n	\bar{X}	s.s	s.d	t	p
Var	126	35.26	16,40935	137	-1.68	.095
Yok	13	43.53	21,27837			

*p<0,05

Tablo 4'de öğrencilerin kişisel bilgisayara sahip olma durumlarına göre internet bağımlılığı düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiştir. Öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık (t137= -1.68, p=.095) olmadığı görülmektedir. Kişisel bilgisayara sahip olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları (X=35.26), kişisel bilgisayara sahip olmayan öğrencilerin (X=43.53) ortalamasından düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 5

Öğrencilerin Sürekli İnternet Erişimine Sahip Olma Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin Dağılımları (t-testi)

İnternet Bağlantısı	n	\bar{X}	s.s	s.d	t	p
Var	136	36.32	17,03934	137	1.34	.180
Yok	3	23.00	9,53939			

*p<0,05

Tablo 5’de öğrencilerin sürekli internete erişimine sahip olma durumlarına göre internet bağımlılığı düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı t-testi ile incelenmiştir. Öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık ($t_{137}= 1.34$, $p=.180$) olmadığı görülmektedir. Anlamlı bir fark olmamasına rağmen sürekli internete sahip olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamalarının ($\bar{X}=36.32$), sürekli internete sahip olmayan öğrencilerin ($\bar{X}=23.00$) puan ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 6

Öğrencilerin Üniversite Değişkenine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin Dağılımları (ANOVA)

Üniversite	n	\bar{X}	s.s	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d	Kareler Ort.	F	p
Afyon Kocatepe Üniversitesi	23	32.04	14,00155	Grup Arası	2601,768	5	520,354	1.85	.106
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	27	34.22	18,80330	Grup İçi	37297,052	133	280,429		
Anadolu Üniversitesi	20	42.60	15,16367	Toplam	39898,820	138			
Gazi Üniversitesi	28	41.35	21,21532						
Süleyman Demirel Üniversitesi	21	32.00	12,16963						
İstanbul Üniversitesi	20	33.30	15,05813						
Toplam	139	36.03	17,00358						

*p<0,05

Tablo 6’da öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanının üniversite değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile incelenmiştir. Tablo 6 incelendiğinde herhangi bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Farklılaşma olmamasına rağmen Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin ($X=42.60$) ortalama puanı ile diğer üniversitedeki öğrencilere göre daha fazla internet bağımlısı olduğu söylenebilir. Yine aynı şekilde Gazi Üniversitesi öğrencileri ($X=41.35$) ortalama puan ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesindeki öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde internet bağımlısı olduğu söylenebilir.

Tablo 7									
<i>Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre İnternet Bağımlılığı Toplam Puanlarına İlişkin Dağılımları (ANOVA)</i>									
Günlük İnternet Kullanım Süresi	n	\bar{X}	s.s	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	s.d	Kareler Ort.	F	p
Yarım Saat ve Altı	3	34.00	28,16026	Grup Arası	5714,789	3	1904,930	1.85	.000
Yarım Saat - 2 Saat Arası	21	24.38	11,45197	Grup İçi	34184,031	135	253,215		
2 Saat -4 Saat	60	33.93	14,92338	Toplam	39898,820	138			
4 Saat ve Üstü	55	42.89	17,65689						
Toplam	139	36.03	17,00358						

* $p<0,05$

Tablo 7’de öğrencilerin internet bağımlılığı toplam puanının günlük internet kullanım süresine göre farklılaşp farklılaşmadığı tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda internet bağımlılığı toplam puanlarındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Hangi gruplar arasında farklılaşma olduğunu ve grup ortalamasını ikili olarak farklı varyans yaklaşımı ile eş zamanlı karşılaştırmak için Tamhane Testi yapılmış analiz sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8

Öğrencilerin Günlük İnternet Kullanım Sürelerine Göre Tamamlayıcı İstatistiksel Analiz Sonuçları (Tamhane)

Tamhane	Günlük İnternet Kullanım Süresi	Günlük İnternet Kullanım Süresi	Ortalamalar Arası Fark	Std. Hata	p
	Yarım Saat ve Altı	Yarım Saat - 2 Saat Arası	9,61905	16,44927	.997
		2 Saat -4 Saat	,06667	16,37208	1000
		4 Saat ve Üstü	-8,89091	16,43173	.998
	Yarım Saat - 2 Saat Arası	Yarım Saat ve Altı	-9,61905	16,44927	.024
		2 Saat -4 Saat	-9,55238	3,15546	.000
		4 Saat ve Üstü	-18,50996	3,45161	.998
	2 Saat -4 Saat	Yarım Saat ve Altı	-,06667	16,37208	1000
		Yarım Saat - 2 Saat Arası	9,55238	3,15546	.024
		4 Saat ve Üstü	-8,95758	3,06272	.025
	4 Saat ve Üstü	Yarım Saat ve Altı	8,89091	16,43173	.998
		Yarım Saat - 2 Saat Arası	18,50996	3,45161	.000
		2 Saat -4 Saat	8,95758	3,06272	.025

*p<0,05

Tablo 8 incelendiğinde, Yarım Saat ve Altı günlük kullanım süresinin, Yarım Saat - 2 Saat Arası, 2 Saat - 4 Saat, 4 Saat ve Üstü kullanım süreleriyle ($p<,05$) farklılık olmadığı görülmektedir. Yarım Saat - 2 Saat Arası günlük kullanım süresi olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamalarının, kullanım süresi Yarım Saat ve Altı, 2 Saat - 4 Saat olan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. 2 Saat - 4 Saat günlük kullanım süresi olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamalarının, kullanım süresi Yarım Saat - 2 Saat Arası, 4 Saat ve Üstü olan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmektedir. 2 Saat - 4 Saat günlük kullanım süresi olan öğrencilerin internet

bağımlılığı puan ortalamalarının, kullanım süresi Yarım Saat - 2 Saat Arası, 4 Saat ve Üstü olan öğrencilere göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Sonuçlar

Araştırma sonuçlarına göre uzaktan eğitim ile öğrenim gören öğrencilerin yüksek oranda (%82) semptom göstermeyenler düzeyinde internet kullanıcısı oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Sınırlı semptom gösterenlerin oranı % 17.3, patolojik internet kullanıcısı oranı ise 0.7 olarak bulunmuştur. Alanyazında bu alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde; Bayraktar (2001)'in 12-17 yaş aralığındaki ergenler ile yapmış olduğu çalışmada sınırlı semptom gösteren kullanıcıların oranı %11, patolojik internet kullanıcı sayısını %1.1 olarak tespit etmiştir. Şahin (2011)'in ilköğretim öğrencileri üzerinde yapmış olduğu çalışmada semptom göstermeyenler %84.5, sınırlı semptom gösterenler %14.2 ve patolojik internet kullanıcısı oranı %1.3 olarak bulunmuştur. Kır ve Sulak (2014) tarafından yapılan bir başka araştırmada semptom göstermeyenler %88.7, sınırlı semptom gösterenler %10.1 ve patolojik internet kullanıcısı oranı %1.2 olarak bulunmuştur.

Cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olmasa da erkek öğrencilerin internet bağımlılığı ortalamaları, kız öğrencilerin ortalamasına göre istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. Bu bulgu alanda yapılan bazı çalışmalar ile aynı doğrultudadır (Bayraktar, 2001; Tutgun, 2009; İnan, 2010; Üçkardeş, 2010; Esen, 2010; Şahin, 2011; Aslan, 2011; Gençer, 2011; Bozkur, 2013; Çetinkaya, 2013; Toraman, 2013; Zorbaz, 2013; Kır ve Sulak, 2014; Morahan-Martin Schumacher, 2000; Chou ve Hsiao, 2000; Kaltiala-Heino, 2004; Yoo ve ark., 2004; Johansson ve Gotestam, 2004, Niemi ve ark., 2005; Jang ve ark., 2008; Bakken ve ark., 2009; Lin ve ark., 2011; Canan ve ark., 2010; Kei Mak ve ark., 2014; Adiele ve ark., 2014). Sonucun bu şekilde çıkmasına erkek öğrencilerin internet üzerinden sohbet etme isteklerinin yüksek olması, internet bağlantısına daha rahat ulaşabilmeleri, teknolojiye daha meraklı ve yatkın olma durumları ve çevrimiçi oyun oynama oranlarının yüksek olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir.

Kişisel bilgisayara sahip olmayan öğrencilerin, kişisel bilgisayara sahip olan öğrencilere göre internet bağımlılığı ortalamaları istatistiksel olarak yüksek bulunmuştur. Bu bulgu alanda yapılan bazı çalışmalar ile farklılık göstermektedir (Toraman, 2013; İnan, 2010; Çakır vd., 2011; Kır ve Sulak, 2014). Ortaya çıkan farklılığın nedeninin araştırmaya katılan öğrencilerden kişisel bilgisayara sahip olanların internet erişimine sürekli sahip olamama ve çok sık bilgisayar kullanmamaları, bilgisayara sahip olmayan öğrencilerin ders, oyun, araştırma gibi

alanlarda, özenme duygusu ile daha fazla internette vakit geçirmek istemelerinin etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin konakladıkları yerde veya cep telefonlarında internet bağlantısına sahip olma durumlarına göre bir farklılaşma bulunmamıştır. Anlamli bir fark olmamasına rağmen sürekli internete sahip olan öğrencilerin internet bağımlılığı puan ortalamalarının, sürekli internete sahip olmayan öğrencilerin puan ortalamasından yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Alanyazın incelendiğinde (Çakır vd., 2011; Çetinkaya, 2013;) bazı çalışmalar ile aynı doğrultudadır. Bulgu sonucunun bu şekilde çıkmasının nedeni olarak gelişen teknoloji ve oluşan rekabet ile internetin ulaşımının yaygın ve kolay olması durumunun etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin öğrenim gördüğü üniversitelere göre internet bağımlılığı ortalamaları incelendiğinde herhangi bir farklılaşma olmadığı görülmüştür. Ancak anlamlı düzeyde farklılaşma olmamasına rağmen Anadolu Üniversitesi öğrencilerinin ve Gazi Üniversitesi öğrencilerinin, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Afyon Kocatepe Üniversitesi ve Süleyman Demirel Üniversitesindeki öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde internet bağımlısı olduğu söylenebilir. Ortaya çıkan bu bulgu sonucunda bağımlılık puanları yüksek çıkan üniversitelerdeki öğrencilerin eğitsel kullanım dışındaki zamanlarında ve farklı aktivitelerinde interneti kullandıkları düşünülebilir.

Öğrencilerin günlük internet kullanım sürelerine göre internet bağımlılığı ortalamaları incelendiğinde anlamlı fark bulunmuştur. Günlük Yarım Saat - 2 Saat Arası internet kullanan öğrenciler ile Yarım Saat ve Altı internet kullanan, 2 Saat - 4 Saat internet kullanan öğrenciler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Yine günlük kullanım süresi 2 Saat - 4 Saat olan öğrenciler ile Yarım Saat - 2 Saat Arası internet kullanan öğrenciler ve 4 Saat ve Üstü internet kullanan öğrenciler arasında, 2 Saat - 4 Saat günlük internet kullanım süresi ile Yarım Saat - 2 Saat Arası ve 4 Saat ve Üstü internet kullanım süresi olan öğrenciler arasında anlamlı fark bulunmuştur.

Sonuç olarak internet kullanım süresi arttıkça internet bağımlılığının da arttığı görülmektedir. Günlük internet kullanım süresi uzadıkça internet bağımlılığı riski artmaktadır. Alanyazın incelendiğinde farklı çalışmaların sonuçlarının (Kır ve Sulak, 2014; Doğan, 2013; Şahin, 2011; Kaya, 2011; Üçkardeş, 2010; Alaçam, 2012; Döner, 2011; Bayraktar, 2001; Günüş, 2009; Tutgun, 2009) bu bulgu sonucunu desteklediği görülmektedir.

İnternet bağımlılığının baş etkenlerinden biri olan uzun süreli internet kullanım durumu alanda yapılan çalışmaların çoğunluğunda aynı doğrultudadır. Araştırma bulguları incelendiğinde İnternet kullanım süresinin istemsiz olarak artması kullanıcılarda sürekli internette kalma, sosyal ağlarda gelişmelere göz atma, paylaşımlara beğeni ve yorum yapma,

sürekli internete girme isteği oluşmasına neden olmakta ve bu durum kontrol altına alınmadığında bağımlılık durumunun tekrarlanmasına ve artmasına neden olabilmektedir.

Öneriler

Elde edilen bulgulara dayalı olarak internet kullanım süresinin kontrol edilemediği, gelişen teknolojilerle birlikte sürekli internet erişimine rahat sahip olunabildiği için kullanım süresinin arttığı görülmektedir. İnternetin kontrollü kullanımıyla ilgili çalışmalar yapılabilir, eğitim çağındaki gençlerin internet kullanımlarının eğitsel alanda internet kullanımına yönelik çalışmalarla durum pozitif yönlü değiştirilebilir. Buna bağlı olarak daha sonra yapılacak araştırmalara ve var olan uygulamalara yönelik şu önerilere yer verilebilir.

1. Günlük internet kullanım süresinin artmasına neden olan durumlara (sosyal medya, online oyun vb.) yönelik gerekli çalışmalar yapılabilir.
2. İnternet kullanım süresinin bilinçli olarak yönetilebilmesi için okullarda doğru internet kullanımı bilincinin öğrencilere verilmesine yönelik eğitim programları düzenlenebilir.
3. Hızla gelişen internet teknolojilerine bağlı olarak yaygınlaşan ve artan internet kullanımı düşünüldüğünde farklı demografik gruplar üzerinde internet bağımlılığı ile ilgili yapılacak çalışmalar alana katkı sağlayabilir.
4. İnternet bağımlılığının kişisel durumlarla ilişkisinin tespiti için derinlemesine nitel çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Adiele, I. & Olatokun, W. (2014). Prevalence and determinants of Internet addiction among adolescents. *Computers in Human Behavior*, 31, 100-110.
- Alaçam, H. (2012). *Denizli Bölgesi Üniversite Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Görülme Sıklığı ve Yetişkin Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu ile İlişkisi*, Uzmanlık Tezi, Pamukkale Üniversitesi Tıp Fakültesi, Denizli.
- Aslan, S. (2011). *Akademisyenlerde İnternet Bağımlılık Düzeyleri ve Buna Bağlı Oluşabilecek Sağlık Sorunları Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Bakken, I. J., Wenzel, H. G., Gøtestam, K. G., Johansson, A. ve Oren, A. (2009). Internet addiction among Norwegian adults: A stratified probability sample study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 50, 121- 127.
- Bayraktar, F. (2001). *İnternet Kullanımının Ergen Gelişimindeki Rolü*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Beard, K. W.ve Wolf, E. M. (2001). Modification in the Proposed Diagnostic Criteria for Internet Addiction. *CyberPsychology and Behavior*, 4(3), 377-383.
- Bozkur, B. (2013). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bozkurt, H., Şahin, S., & Zoroğlu, S. (2016). İnternet Bağımlılığı: Güncel Bir Gözden Geçirme. *Çağdaş Tıp Dergisi*, 6(3), 235-247.
- Bölükbaş, K. (2003). *İnternet cafeler ve internet bağımlılığı üzerine sosyolojik bir araştırma: Diyarbakır örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (17. Basım). *Pegem Akademi Yayınları: Ankara*.
- Byun, S., Ruffini, C., Mills, J. E., Douglas, A. C., Niang, M., Stepchenkova, S., ... & Blanton, M. (2009). Internet addiction: Metasynthesis of 1996–2006 quantitative research. *CyberPsychology & Behavior*, 12(2), 203-207.
- Canan, F., Ataoğlu, A., Nichols, L. A., Yıldırım, T., & Öztürk, O. (2010). Evaluation of psychometric properties of the internet addiction scale in a sample of Turkish high school students. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13(3), 317-320.
- Caplan, S. E. (2005). A social skill account of problematic internet use. *The Journal of Communication*, 55 (4), 736.

- Chen, X., Li, F. H., & Long, L. L. (2007). Prospective study on the relationship between social support and internet addiction. *Chinese Mental Health Journal*, 21(4), 240-243.
- Chou, C. Ve Hsiao, M.C. (2000). Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: The Taiwan college student's case. *Computers and Education*, 35, 65-80.
- Christakis, D. A., Moreno, M. M., Jelenchick, L., Myaing, M. T., & Zhou, C. (2011). Problematic internet usage in US college students: a pilot study. *BMC medicine*, 9(1), 77.
- Çakır, O., Ayas, T., Horzum, M.B. (2011). *Üniversite Öğrencilerinin İnternet ve Oyun Bağımlılıklarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 44 (2), 95-117.
- Çetinkaya, M. (2013). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Davis, R. A. (2001). A Cognitive–Behavioral Model of Pathological Internet Use. *Computer in Human Behaviour*, 77, 187-195.
- Davis, R. A., Flett, G. L., & Besser, A. (2002). Validation of a new scale for measuring problematic Internet use: Implications for pre-employment screening. *Cyberpsychology & Behavior*, 5(4), 331-345.
- Davis, R.A. (2002). *What is internet addiction?* Available at: www.victoriapoint.com/internetaddiction/articles.htm.
- Doğan, A. (2013). *İnternet Bağımlılığı Yaygınlığı*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Doğan, U. – Kaya, S. – Eren, D. (2016). “Lise Öğrencilerinin Risk Alma Davranışlarının Yaşam Doyumu ve Psikolojik İyi Oluş Değişkenleri İle İlişkisi / High School Students' Risk Taking Behaviors and Its Relation with Life Satisfaction and Psychological Well-Being”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), Volume 11/3 Winter 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9112>, p. 953-964.
- Döner, C. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Eastin, M. S., Greenberg, B. S., & Hofschire, L. (2006). Parenting the internet. *Journal of Communication*, 56, 486-504.
- Eroğlu, Y.,&Peker, A. (2015). Ergenlerde Akran İlişkileri ile Siber Zorbalık Statüleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical for the*

- Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/11 Summer 2015, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8574>, p. 593-606.
- Esen, E. (2010). *Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Yordayan Psiko-Sosyal Değişkenlerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Esen, K. B. (2009). Çeşitli değişkenlere göre ergenlerde internet bağımlılığının yordanması. *e- Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 4(4), 1331-1340.
- Gençer, S.L. (2011). *Ortaöğretim Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Durumlarının İnternet Kullanım Profilleri ve Demografik Özelliklere Göre Farklılıklarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Günüç, S. (2009). *İnternet Bağımlılık Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Bazı Demografik Değişkenler ile İnternet Bağımlılığı Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- İnan, A. (2010). *İlköğretim II. Kademedeki ve Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Jang, K. S., Hwang, S. Y., & Choi, J. Y. (2008). Internet addiction and psychiatric symptoms among Korean adolescents. *The Journal of School Health*, 78(3), 165-171.
- Johansson, A. & Götestam, K. G. (2004). Internet addiction: Characteristics of a questionnaire and prevalence in Norwegian youth (12–18 years). *Scandinavian Journal of Psychology*, 45, 223–229.
- Karasar, N. (2012). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler, teknikler. *Nobel Yayın Dağıtım*.
- Kaya, A. (2011). *Öğretmen adaylarının sosyal ağ sitelerini kullanım durumları ve internet bağımlılığı düzeyleri*. Fen Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Kır, İ., & Sulak, Ş. (2014). Eğitim fakültesi öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(51), 150-167.
- Kuss, D. J., & Griffiths, M. D. (2011). Online social networking and addiction—a review of the psychological literature. *International journal of environmental research and public health*, 8(9), 3528-3552.
- Lin MP, Ko HC, Wu JYW. (2011) Prevalence and psychosocial risk factors associated with Internet addiction in a nationally representative sample of college students in Taiwan. *Cyberpsychol Behav Soc Netw*, 4: 741-6.

- Mak, K., Lai, C., Ko, C., & ve ark. (2014; 42). Psychometric properties of the Revised Chen Internet Addiction Scale (CIAS-R) in Chinese adolescents. *J Abnorm Child Psychol*, 1237-1245.
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in human behavior*, 16(1), 13-29.
- Niemz, K., Griffiths, M., & Banyard, P. (2005). Prevalence of pathological Internet use among university students and correlations with self-esteem, the General Health Questionnaire (GHQ), and disinhibition. *CyberPsychology & Behavior*, 8(6), 562-570.
- Özcan, K. N. ve Buzlu, S. (2005). Problemlı internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: İnternet bilişsel durum ölçeği'nin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. *Bağımlılık Dergisi*, 6(1), 19-26.
- Şahin, M. (2011). *İlköğretim okulu öğrencilerindeki internet bağımlılığı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü: İstanbul.
- Taylan, H.H.,&Işık, M. (2015). Sakarya'da Ortaokul ve Lise Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-* ISSN: 1308-2140, Volume 10/6 Spring 2015, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8286>, p. 855-874.
- Toraman, M. (2013). *İnternet Bağımlılığı ve Sosyal Ağ Kullanım Düzeylerinin Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Tutgun, A. (2009). *Öğretmen Adaylarının Problemlı İnternet Kullanımlarının İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Üçkardeş, E. A. (2010). *Mersin Üniversitesi Öğrencileri Arasında İnternet Bağımlılığının Değerlendirilmesi*. Tıpta Uzmanlık Tezi, Mersin Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı.
- Valkenburg, P.M., &Peter, J. (2007). Preadolescents' and adolescents' online communication and their closeness to friends. *Developmental Psychology*, 43, 267-277. <http://dx.doi.org/10.1037/0012-1649.43.2.267>
- Wang, R., Bianchi, S. M., & Raley, S. B. (2005). Teenagers' Internet use and family rules: A research note. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1249-1258.
- We Are Social. (2016). Digital in 2016. We Are Social: <https://www.slideshare.net/wearesocialsg/digital-in-2016> adresinden alındı.

- Yıldız, M.C., Bölükbaş, K. (2005). İnternet Kafeler, Gençlik ve Sosyal Sapma, İnternet ve Toplum, Ed.: A. Tarcan, *Anı Yayıncılık, Ankara*, 38-54.
- Yılmaz, D. (2010). Çocuk Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalına Başvuran Çocuk ve Ergenlerde Bilgisayar Oyunu ve İnternet Kullanımı İle Utangaçlık ve Sosyal Fobi İlişkisinin İncelenmesi. *Uzmanlık Tezi, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi, Bursa*.
- Yoo, H.J.J., Cho, S.C.C., Ha, J., Yune, S.K.K., Kim, S.J.J., Hwang, J., ve ark. (2004). Attention deficit hyperactivity symptoms and internet addiction. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 58(5), 487–494.
- Young, K. S. (1997). What makes the internet addictive: potential explanations for pathological internet use. 105th. *Chicago, IL: Annual Conference of the American Psychological Association*.
- Young, K. S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48(4), 402-415.
- Young, K. S. (2007). Cognitive Behavior Therapy with Internet Addicts: Treatment Outcomes and Implications. *CyberPsychology and Behavior*, 10(5), 671-679.
- Young, K.S. (1998). <http://netaddiction.com/internet-addiction-test/>. Erisim Tarihi: 01/02/2014.
- Zorbaz, O. (2013). *Lise Öğrencilerinin Problemlı İnternet Kullanımının Sosyal Kaygı ve Akran İlişkileri Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yazarlar Hakkında

Burak YILMAZSOY

Burak YILMAZSOY, önlisans eğitimini 2010 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama bölümü, lisans eğitimini 2014 yılında Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi, İşletme bölümünde tamamladı. Yılmazsoy Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İnternet ve Bilişim Teknolojileri Yönetimi ABD yüksek lisans tez dönemi öğrencisidir. Uzaktan eğitim, sosyal medya, eğitim bilimleri, sosyal ağların eğitsel kullanımı konuları araştırma alanları arasında yer almaktadır.

GSM : +90 544 529 33 45
Eposta : burakyilmazsoy@hotmail.com
URL : www.burakyilmazsoy.com

Yrd. Doç. Dr. Mehmet KAHRAMAN

Mehmet Kahraman, Doktora eğitimini Anadolu Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde 2012 yılında tamamlamıştır. Kahraman halen Afyon Kocatepe Üniversitesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümünde ders vermekte ve bölüm başkanlığı görevini yürütmektedir. 2004 yılından bu yana AB eğitim ve öğretim projeleri yönetmektedir. Kahraman, ECDL test merkezlerinin açılmasında görev almış ve ilgili bilgisayar sertifikalarına sahiptir. Uzaktan eğitim, e-öğrenme, dijital oyunlaştırma, proje temelli öğrenme, 21. yüzyıl becerileri, dijital akıcılık, e-vatandaşlık ve e-mentörlük konularında çalışmalarını sürdürmektedir.

Posta Adresi : Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ahmet Necdet Sezer Kampüsü, 1. Eğitim Binası, 03030, Afyonkarahisar, Türkiye
GSM : +90 505 821 90 15
Eposta : kahraman@aku.edu.tr